

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Freinetskolan Mimer Tingshuset i
Norrtälje kommun med huvudman Freinetskolan
Mimer ekonomisk förening**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Freinetskolan Mimer Tingshuset. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Freinetskolan Mimer Tingshuset i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Ge eleverna ett processinriktat lärarstöd som innehåller dialog i form av formativ respons.
- Variera arbetsformerna i undervisningen så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.
- Ge eleverna möjlighet att löpande reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, tillsammans med läraren.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.
- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 9 december 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:12299) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet är processinriktat men endast sker i viss utsträckning genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna kan utveckla egna idéer, göra överväganden och använda olika strategier för att lösa uppgifter. Av intervjuer med läraren i ämnet slöjd och eleverna framgår att arbetsprocesserna inleds med gemensamma genomgångar där läraren tydliggör uppgifternas syfte och visar vilka verktyg och tekniker som eleverna ska använda. Eleverna berättar i intervju att läraren presenterar inspirationsmaterial för eleverna, bland annat i form av fysiska exemplar av färdiga föremål. Eleverna uppger att de även använder internet och böcker för att utveckla sina idéer. Läraren beskriver att det är viktigt att visa exempel för eleverna för att undvika att uppgifterna blir för abstrakta, men att hen samtidigt vill undvika att styra elevernas idéutveckling alltför mycket. Eleverna berättar att de får börja med att rita flera skisser och resonera med läraren kring sina idéer för att därefter göra en ritning med mått innan arbetet påbörjas. Läraren ger eleverna kontinuerligt stöd i att

pröva och ompröva olika tillvägagångssätt. I intervju berättar en elev exempelvis om hur hen resonerat med läraren kring olika förslag att förenkla arbetet på, under tiden hen tillverkade en golfklubba, då hen upplevde att arbetet blev för komplicerat. Läraren uppger i intervju att elever ibland får pröva egna idéer även när utfallet är osäkert, för att utveckla sin förmåga att identifiera problem och hitta lösningar.

Lärarens stöd till eleverna under arbetsprocessen sker i första hand genom instruktioner snarare än genom dialog och formativ återkoppling. Under Skolinspektionens lektionsobservation ger läraren tips, råd och beröm till eleverna, men kommunikationen mellan läraren och eleverna handlar i huvudsak om att läraren instruerar hur eleverna ska gå till väga snarare än att läraren har en dialog med eleverna och ger dem strategier att kunna fortsätta arbetet på egen hand. I intervju uppger läraren att eleverna behöver träna på att arbeta utifrån instruktioner och beskrivningar, men att läraren ibland behöver utföra vissa delar av arbetet åt eleverna för att upprätthålla deras motivation. Eleverna bekräftar i intervju att läraren tillhandahåller pärmar med instruktioner som stöd för att de ska kunna komma vidare i arbetet, samt att de får hjälp när de efterfrågar det. Denna hjälp består ofta i att läraren genomför kortare moment åt eleverna för att visa hur eleverna ska gå tillväga och att eleverna därefter fortsätter sitt arbete. Detta bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservation, där läraren genomför kortare moment åt eleverna innan de fortsätter på egen hand. Vid flera tillfällen tar dock läraren över arbetsmoment från eleverna i stället för att låta eleverna behålla initiativet i arbetsprocessen. Ett exempel är när två elever arbetar med att fästa dragkedjor i sina necessärer. Läraren visar hur momentet ska utföras, men när läraren går vidare till nästa elev kan eleverna inte fortsätta arbetet på egen hand. Efter en stund söker eleverna åter hjälp, varpå läraren tar över och genomför momentet åt dem. Läraren uppger i intervju att hen ger eleverna återkoppling i arbetsprocessen genom att exempelvis ställa frågor. En elev uppger att läraren kan ge återkoppling genom att berätta för eleverna vad de kan utveckla och göra bättre. Flera elever uppger dock att de endast får återkoppling av läraren när de själva ställer frågor och att läraren då bekräftar om eleverna gör rätt eller inte samt besvarar deras frågor. I övrigt beskriver flera elever att de inte får återkoppling löpande under lektionen. De uppger att läraren främst går runt och kontrollerar hur arbetet fortskrider samt ger instruktioner. Under Skolinspektionens lektionsobservation ställer läraren visserligen ibland någon fråga till enskilda elever men främst ger eller hänvisar läraren till instruktioner över hur arbetet ska utföras.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande, men att arbetsformerna sällan varierar.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Läraren uppger att hen planerar slöjdundervisningen som ett sammanhållet ämne utifrån olika hantverkstekniker, och att eleverna arbetar växelvis med föremål inom båda materialinriktningarna. Av intervjuer med både lärare och elever framkommer att slöjdprojekten erbjuder möjligheter att anpassa svårighetsgraden efter elevernas behov och förutsättningar. Läraren beskriver att hen inför och under arbetsprocessen för samtal med eleverna om olika svårighetsgrader och visar exempel på dessa. Eleverna uppger att hantverkstekniken för uppgifterna är densamma, men att de kan arbeta med olika typer av föremål, såsom möbler eller leksaker. Eleverna uppger att de själva väljer svårighetsgrad, men inom givna ramar. Läraren och elever beskriver att eleverna i sina val av projekt också kan välja om det ska vara ett mindre eller större projekt. Läraren uppger vidare att hen har påbörjat ett arbete med att ta fram en pärm med extrauppgifter som eleverna kan arbeta med om de blir klara med en uppgift. Läraren berättar att undervisningen utgår från elevernas idéer och motivation. Läraren beskriver att hen försöker tydliggöra sina höga förväntningar genom att uttrycka detta för eleverna och uppmuntra dem till att våga prova även när de känner osäkerhet. Exempelvis svarar läraren ofta "du måste öva, du kan inte det än" när elever uttrycker att de inte behärskar ett moment. Samtidigt betonar läraren vikten av att anpassa graden av utmaning så att elever inte tappat motivationen när de stöter på svårigheter. Eleverna uppger att läraren har samma förväntningar på alla. Eleverna berättar även att uppgifterna har varit lagom svåra och utmanande. Några elever lyfter särskilt att en tygpåse var utmanande att tillverka eftersom den innehöll många vikningar. I årskurs 7 beskriver en elev att en träbricka var särskilt utmanande, framför allt måtten och ramen.

Undervisningen består oftast av enskilt arbete, och eleverna får begränsade möjligheter att dela erfarenheter med varandra och utveckla sitt lärande genom gemensamma arbetsformer. Läraren och elever uppger i intervjuer att det inte förekommer några styrda samarbeten eller strukturerade tillfällen där eleverna arbetar tillsammans eller tar del av varandras idéer. Däremot framkommer av intervjuer med både läraren och elever att läraren uppmuntrar till spontana samarbeten, vilket bekräftas under Skolinspektionens lektionsobservation. Eleverna beskriver också att de hjälper varandra när de befinner sig på samma moment, och att elever som kommit längre ofta visar andra hur de kan gå vidare. Vid Skolinspektionens lektionsobservation var det exempelvis två elever som samarbetade när de tillsammans mätte längden på en dragkedja för att den skulle passa till

deras necessärer. Läraren och rektorn uppger att elever samarbetar i ett projekt kopplat till en teaterföreställning där de tillverkar kulisser. Detta samarbete omfattar dock endast de elever som väljer att tillverka rekvisita inom slöjdamnet och inte alla elever.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen i viss utsträckning innehåller moment där eleverna reflekterar över sin arbetsprocess och resultat tillsammans med lärare.

Eleverna får i begränsad utsträckning möjlighet att löpande reflektera över sin arbetsprocess tillsammans med läraren för att främja handlingsberedskap, kreativitet och självständighet. I intervju med läraren framkommer att reflektion främst sker genom att eleverna individuellt skriver loggbok ungefär var tredje vecka. Läraren beskriver att det finns förutbestämda frågor som eleverna i viss utsträckning besvarar, exempelvis "vad har du lärt dig i dag?", "vad var svårast?" och "min plan till nästa vecka". Läraren uppger att loggboksbladen sparas för att eleverna ska kunna använda dem vid utvärderingen i slutet av ett projekt. Läraren berättar att hen samlar in loggboksbladen och läser dem, och om något behöver följas upp sker detta muntligt med eleverna. Vidare beskriver läraren att det i nuläget inte sker några strukturerade samtal där eleverna tillsammans med läraren reflekterar över slutresultatet. Läraren uppger dock att hen återkopplar muntligt kring slutresultatet till de elever som själva efterfrågar det och att hen i skolans digitala plattform skriver kommentarer, i samband med betygssättning, om vad eleverna kan utveckla vidare. I intervjuer med elever framkommer en varierad bild av i vilken utsträckning reflektion över process och resultat sker samt att det sällan sker tillsammans med läraren. Några elever berättar att de under höstterminen skrev reflektioner efter varje lektion, medan andra elever uppger att det sker mer sporadiskt. Flera elever uppger att de inte reflekterar så mycket över arbetet tillsammans med läraren. Eleverna beskriver även att de gör en skriftlig utvärdering efter varje avslutat projekt, men att det kan vara svårt att genomföra den när de inte dokumenterat sitt arbete kontinuerligt, eftersom de då lätt glömmer vad de gjort. Eleverna uttrycker att de är osäkra på vad läraren gör med deras utvärdering och uppger att återkoppling främst ges i samband med betygssättning. Vid Skolinspektionens lektionsobservation ställde läraren enstaka frågor till eleverna, men det var endast vid ett fåtal tillfällen som elever och lärare tillsammans reflekterade över arbetsprocessen. Ett exempel på sådan reflektion är när läraren ställde frågor till två elever om hur lång dragkedjan till en necessär behövde vara för att passa när den skulle sys fast.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna ett processinriktat lärarstöd som innehåller dialog i form av formativ respons.

Av läroplanen framgår att skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Skolan ska även ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.¹ Av kursplanen i ämnet slöjd framgår att eleverna ska i arbetet ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar. Undervisningen ska även ge eleverna förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet. På så sätt ska undervisningen väcka elevernas nyfikenhet och lust att undersöka och experimentera med olika material, hantverkstekniker och uttryck, samt att ta sig an uppgifter på ett kreativt sätt. Innehållet i undervisningen inom "slöjdens arbetsprocesser" handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna inte får tillräckligt med stöd av läraren för att främja deras möjligheter att arbeta med processen i fokus. Det stöd som eleverna får sker i begränsad utsträckning i form av dialog eller formativ respons. Läraren ger främst instruktioner i stället för att handleda eleverna och ge dem strategier att kunna arbeta på egen hand. Genom att eleverna får löpande stöd av läraren under arbetsprocessen i

¹ Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22)

² Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

form av dialog och formativ respons tydliggör läraren vad eleverna redan kan samt ger eleverna strategier för att komma vidare på egen hand.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att läraren ger eleverna ett processinriktat lärarstöd som innehåller dialog i form av formativ respons.

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Variera arbetsformerna i undervisningen så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.³ Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.⁴

Motiveringen till utvecklingsområdet är att undervisningen är ensidigt utformad på så sätt att arbetsformerna med få undantag utgörs av individuellt arbete. Eleverna får därför endast i begränsad utsträckning möjlighet att arbeta med andra elever för att dela erfarenheter i ett gemensamt lärande. Genom att variera arbetsformer och låta eleverna arbeta såväl enskilt som i par och i grupp ges eleverna möjlighet till att dela erfarenheter i ett gemensamt lärande och kan därigenom utveckla lärandet ytterligare.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att läraren utvecklar undervisningen så att arbetsformerna varierar mellan individuellt arbetet och arbete i par eller grupp där elever kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

³ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

⁴ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

Utvecklingsområde 3

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna möjlighet att löpande reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, tillsammans med läraren.

Av kursplanen i ämnet slöjd framgår att i undervisningen ska eleverna ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande. Genom reflektion både i arbetet och när det är slutfört kan eleverna utveckla medvetenhet om vad som kännetecknar kvalitet i utförande och resultat.⁵

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna inte löpande får möjlighet att reflektera över sin arbetsprocess tillsammans med läraren. Elevernas möjlighet att reflektera över sin arbetsprocess sker främst individuellt i en loggbok utan formativ återkoppling från läraren. Genom att läraren utformar undervisningen så att eleverna regelbundet får reflektera över arbetsprocessen och resultatet tillsammans med läraren utmanas eleverna till handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att läraren utformar undervisningen så att eleverna löpande får reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, tillsammans med läraren.

⁵ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen i begränsad utsträckning ger eleverna en fördjupad förståelse och kunskap om olika material ur ett hållbarhetsperspektiv. Däremot får eleverna kunskaper om olika slöjdmetoder som bidrar till hållbara produkter.

Det skiljer sig åt mellan materialinriktningarna i vilken mån eleverna får möjlighet att fördjupa sina kunskaper om olika materials egenskaper samt hur deras ursprung och framställning påverkar miljön. I intervjuer med både lärare och elever framkommer att undervisningen i materialinriktningen textil innehåller moment som syftar till att öka elevernas kunskaper om olika material utifrån perspektivet hållbar utveckling. Läraren berättar att det sker mer naturligt att arbeta utifrån hållbarhetsperspektivet inom materialinriktningen textil. Ett exempel är att eleverna har fått välja ut två favoritplagg, undersöka vilka material plaggen består av och söka information om materialens miljöpåverkan. Läraren samtalar även om olika tygers egenskaper för att eleverna ska få kunskaper kring detta inför val av material så att produkterna blir hållbara. Eleverna berättar att de även har samtalat om klädtillverkning, transporter och arbetsvillkor för dem som producerar kläder. Samtidigt framgår av intervjuer med lärare och elever att hållbarhetsfrågor och miljöpåverkan sällan diskuteras i materialinriktningen trä och metall och att de inte samtalat om hur ursprung och framställning eller transporter av olika material påverkar miljön.

Undervisningen ger eleverna kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till att föremål blir användbara, välgjorda och hållbara över tid. I intervjuer beskriver både lärare och elever att läraren för samtal om hur olika tekniker påverkar produkters livslängd. Läraren lyfter exempelvis att eleverna får lära sig varför sicksacksöm är lämplig i stretchiga tyger och hur den kan förhindra att tyget repar upp sig. Läraren visar även hur eleverna ska hantera sprickbildning i trä, hur de ska plugga och spika samt välja material med tillräcklig tjocklek. Vidare framgår i intervjuer med läraren, rektorn och eleverna att eleverna får lära sig olika metoder ur ett hållbarhetsperspektiv i samband med att de i årskurs 9 tillverkar leksaker till en förskola. I detta arbete behöver produkterna vara både säkra och hållbara eftersom de ska användas av yngre barn.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna i viss utsträckning får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger endast eleverna vissa tillfällen till reflektion kring hur det egna arbetet kan påverka miljön, vilket begränsar eleverna i att göra egna val av metoder kring resurshushållning. Av intervjuer med läraren, rektorn och elever framgår att återbruk är ett centralt inslag i slöjdundervisningen på skolan. Läraren uppger att undervisningen i första hand bygger på återbrukat material, men att nytt material köps in vid behov. Läraren berättar även att eleverna får lära sig att hushålla med de resurser som finns tillgängliga. I intervju beskriver eleverna att läraren samtalar med dem om vikten av att vara sparsamma med material och att de ska använda stuvbitar för att provsy. I intervjuer med både läraren och elever framgår även att elever har fått laga och göra om trasiga klädesplagg. Samtidigt framgår av intervju med läraren att reflektioner kring hållbarhetsfrågor, utöver samtal om återbruk och vikten av att hushålla med skolans resurser, sällan förekommer. Elever uppger att de sällan får reflektera över hållbarhetsfrågor eller hur det egna arbetet påverkar miljön utan oftast blir rekommenderade det material de ska använda. Vidare beskriver eleverna att de sällan gör egna aktiva val av metoder eller material utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Av intervju med läraren framgår att undervisningen inte är utformad så att eleverna får jämföra olika metoder eller slöjdmaterial utifrån deras påverkan på miljö och människor. Läraren berättar exempelvis att hen väljer material utifrån vad som vad anses passa bäst för produkten, och elevernas val begränsas exempelvis av vilken färg tyget ska ha.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 4

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Av läroplanen framgår att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om förutsättningar för en god miljö och en hållbar utveckling och kunskaper om och förståelse för den egna livsstilen betydelse för hälsan, miljön och samhället.⁶ Av kursplanen för ämnet slöjd framgår bland annat följande gällande hållbar utveckling. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativiteten och handlingsberedskapen samt stärker tilltron till den egna förmågan att hantera olika praktiska problem i vardagen. Detta är betydelsefullt för individens och samhällets utveckling och för att främja hållbar utveckling. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Därigenom kan undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett miljömedvetet förhållningssätt.⁷

Motiveringen till utvecklingsområdet är att det skiljer sig åt mellan materialinriktningarna i vilken utsträckning eleverna får en undervisning som fördjupar deras kunskaper om olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Genom att i materialinriktningen trä och metall utforma en undervisning som synliggör olika materials egenskaper ur ett hållbarhetsperspektiv kan eleverna få en fördjupad kunskap och förståelse om olika material och hur dess ursprung och framställning påverkar miljön.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att läraren ger eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

⁶ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

⁷ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

Utvecklingsområde 5

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

Av kursplanen i slöjd framgår att undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. "Slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling" utgör även en del av det centrala innehållet för årskurs 7–9. Denna del av det centrala innehållet handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, till exempel mellan natur- och konstmaterial, förnybara och icke förnybara material samt resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.⁸

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna endast vid vissa tillfällen ges möjlighet till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön. Genom att läraren utformar undervisningen så att eleverna regelbundet får reflektera över hållbarhetsfrågor samt möjlighet att därefter själva välja metod kopplat till hållbarhet utvecklar eleverna ett miljömedvetet förhållningssätt. Detta bidrar även till att eleverna i den egna slöjdprocessen medvetet kan välja hur de kan använda olika metoder för resurshushållning exempelvis återbruk, reparation samt vård av material och föremål.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att läraren utformar en undervisning där eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön samt möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

⁸ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Rektorn uppger att hen organiserat slöjdundervisningen i ett sammanhållet ämne och att slöjdgrupperna i högstadiet består av både flickor och pojkar, med ett undantag i en klass på grund av trygghetsskäl. Av samtliga intervjuer framgår att i årskurs 7–8 läser eleverna en materialinriktning per termin och i årskurs 9 är slöjdundervisningen organiserad som ett sammanhållet ämne. Av inkommen dokumentation från huvudmannen framkommer att eleverna arbetar i projektform under högstadiet så att såväl flickor som pojkar får likvärdiga möjligheter att prova olika typer av material. Både flickor och pojkar får i projekten möjlighet att prova metall, textil, trä och andra material samt även möjlighet att prova en kombination av material. Rektorn ger exempel på att eleverna kombinerar såväl trä och metall som textil när de tillverkar möbler och leksaker, där de använder textil och metalltråd samt när de använder garn för att göra manen till käpphästar. Rektorn uppger även i intervju att organisationen av slöjdundervisningen i ett sammanhållet ämne har motverkat att eleverna väljer materialinriktning utifrån traditionella könsmonster.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärare sällan lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Läraren samtalar sällan med eleverna om olika föreställningar om kvinnligt och manligt. Såväl läraren som elever uppger i intervjuer att samtal om

jämställdhetsfrågor i förhållande till slöjdämnet sällan sker. Läraren berättar i intervju att hen försöker bredda elevernas föreställningar genom att visa normbrytande instruktionsfilmer, där män virkar. Vidare uppger läraren att hen kommer från modebranschen och har samtalat om män som arbetar inom design och mode, i syfte att utmana stereotypa föreställningar. Av intervjuer med läraren framgår dock att arbetet med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i slöjdundervisningen inte sker systematiskt, utan främst uppstår som spontana inslag. Läraren kan vidare inte ge exempel på hur hen aktivt utmanar elever att göra icke-könstraditionella val. Samtliga elever uppger att de har samma möjligheter att tillverka olika föremål, men att läraren inte utmanar dem att göra sådant som traditionellt uppfattas som "kvinnligt" eller "manligt". Eleverna uppger också att läraren inte samtalat med dem om framtid, yrkesval eller traditionella könsroller. Läraren bekräftar att hen inte aktivt lyft könsnormer i undervisningen. Rektorn beskriver att skolan arbetar övergripande med att utjämna skillnader i studieresultat mellan flickor och pojkar och att jämställdhetsperspektivet lyfts i arbetslagsmöten och konferenser. Samtidigt framkommer att rektorn inte har formulerat några riktlinjer för hur detta perspektiv ska tillämpas i slöjdundervisningen. Rektorn framhåller att läraren i slöjd i sig utgör ett icke-könstraditionellt föredöme genom att hon som kvinna undervisar i materialinriktningen trä och metall.

Identifierat utvecklingsområde

Utvecklingsområde 6

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra

till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.⁹

Motiveringen till utvecklingsområdet är att läraren endast till viss del lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Dessutom sker sådana samtal endast spontant och inte som inplanerade moment. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.¹⁰

På Skolinspektionens vägnar

X Christina Wallin

Beslutsfattare
Signerat av: Christina Wallin

X Janette Örning Alm

Föredragande
Signerat av: Janette Örning Alm

I handläggningen av ärendet har även utredaren Marta Rivelis deltagit.

⁹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁰ [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-06-03

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte vid Freinetskolan Mimer Tingshuset den 29 april 2026 och genomförde en digital intervju med rektorn den 4 maj 2026. Besöket genomfördes av utredarna Janette Örning Alm och Marta Rivelis. Skolenheten är en fristående skola verksam i Norrtälje kommun med förskoleklass och grundskola, årskurserna 1–9. Förskoleklass och årskurserna 1–6 ingår inte i granskningen. På skolenheten går 165 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En lektionsobservation
- Två gruppintervjuer med elever
- En intervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.¹¹

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.¹² Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.¹³

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.¹⁴

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.¹⁵

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.¹⁶ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

¹¹ 26 kap. 20 § skollagen.

¹² 1 kap. 4 § skollagen.

¹³ 1 kap. 5 § skollagen.

¹⁴ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

¹⁵ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁶ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹⁷

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁸

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

¹⁷ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁸ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹⁹

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.²⁰

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.²¹

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.²²

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹⁹ Ibid.

²⁰ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

²¹ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

²² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.²³

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁴

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²⁵ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.²⁶ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²⁷

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

²³ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

²⁴ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

²⁵ 2 kap. 9 § skollagen.

²⁶ 2 kap. 10 § skollagen.

²⁷ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁸

²⁸ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.